Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1·50 Din.

Delavsko-kmetski list.

Takoj upostavite po posameznih krajih pripravljalne odbore za proslavo 1. maja! Pripravite dostojno proslavo 1. maja, bojevnega praznika mednarodnega proletariata!

Ponekod bi socialisti hoteli preprečiti skupno proslavo. To se jim ne sme posrečiti. Zato delajte!

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrtletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II. LJUBLJANA, 16. aprila 1925. Stev. 15.

Pismo zavednega rep. kmeta.

12. štev. nezaplenjene „Radničke Borbe“ (v Zagrebu) priobčuje pismo hrvaškega republikanskega kmeta. To pismo dokazuje, da hrvaški kmetje obsojajo novo politiko bivše HRSS, ki se je odrekla republiki in se imenuje HSS.

Dotično pismo se glasi:

Jaz sem za časa vojne mnogo trpel. Bil sem na srbski in italianski fronti. Prišel v italiansko ujetništvo in pretrpel muke italianskih ujetniških taborišč. Edini, ki so nam tam šli na roko in nam pomagali, so bili italianski delavci, socialisti. To je meni zelo ugajalo in od tedaj sem se začel zanimati za socialen boj delovnega ljudstva in za politiko.

Ko sem se vrnil iz ujetništva, sem postal pristaš socialistične stranke. Ali ko so postali socialisti Bukšeg in Korač, sem se obrnil od socializma in postal član ter agitator HRSS-a.

V tem znamenju delam že šest let neumorno in neustrašno za razširjenje in utrjenje republikanskih idej in republikanskih organizacij med kmečkim narodom.

Pa kaj sem sedaj dočakal? Kaj smo dočakali mi vsi kmečki borci in zavedni republikanci?

Da so nas izdali naši lastni kmečki narodni poslanci! Da so nas izdali oni, za katere smo žrtvovali svoj gospodarski prebitek, za katere smo bili pripravljeni dati tudi svoje življenje. In niso izdali samo nas poedincev! Izdali so tudi samo misel republike, hrvaške samostojnosti in kmečke države. Pavle Radič je rekel ne samo, da prizna monarhijo s Karadjordjeviči na čelu, temveč da se s tem tudi popolnoma strinja on kot ostali zastopniki HRSS v beograjskem parlamentu!

Pa zakaj so nas potem 7 let varali in lagali, da se borijo za republiko? Ali se ne sramujejo? Ali imajo v sebi trohico poštenja? Ali so se sedaj zbali, da izgubijo svoje poslaniške plače a drugi, da bi šel v zapor? Ali je morda resnica, da je Pašič podkupil Pavla Radiča za 5 miljonov Din, kot se čuje?

Najbolj me je zabodel govor dr. Šuperine. On, ki se ponaša, da je eden ustanoviteljev stranke, je govoril kot neki radikalski minister. „Čas je pokazal, da pri nas ni mesta republikanstvu in republikanski obliki vladavine“, je dejal dr. Šuperina. Ali par gospodov več velja kot vsi kmetje in delavci? Ako srbski narod noče in ne razume monarhije, naj mu bo monarhija, a nam naj bo republika! . . .

Nas posebno boli to, da nam sedaj zajedničarji (hrvaška buržuazija op. ur.) in dr. Korošec govorijo, da so naši preveč popustili. Ali naj bodo pred nami oni, ki so bili za nami? Ali naj si sedaj delajo reklamo z radikalizmom oni, ki so ravno nagovarjali HRSS, da naj popušča in popušča? Dr. Korošec in zajedničarji so najbolj krivi, da je HRSS zašla na to napačno pot, a sedaj si perejo roke kot Pilat, ki je dopustil Kristusa križati, a se je potem hotel oprati greha.

Kmečki narod je ogorčen in besen. Ogorčen je nad svojimi poslanci v beograjskem parlamentu, katere sta Pašič in Pribičevič vpregla v svoj jarem kot poslušne vole.

Kmečki narod ne odobrava zadržanja poslancev in narod ne bo šel po njihovi poti, kmečki narod ostane zvest republikanskemu boju, kmečki pravici in narodni samostojnosti. Kmečki narod pričakuje v svojem boju veliko podporo od zavednih delavcev. Kmetje bodo znali in mogli napraviti konec samovolji svojih poslancev in združeni kmetje ter delavci bodo mogli obračunati s PP.

To, kar vam jaz pišem, ne mislim samo jaz, tako mislijo vsi kmetje.

Živeli kmetje in delavci!

G. J.,
kmet in odbornik HRSS.

In tako mislijo tudi oni kmetje na Štajerskem, ki so volili Radičevo listo. Radičevski poslanci se vežejo s PP režimom, a republikanski kmetje se bodo zvezali z delavstvom.

Pismo republikanskega kmeta iz Belokrajine.

Cenjeni sodrug urednik!

Današnje krute razmere za delavca in kmeta me silijo, da se tudi jaz oglasim v vašem cenjenem listu ali prav za prav v našem, ker edino „Delavsko-kmečki list“ je časopis nas teptanih in zatiranih kmetov in delavcev. Meščansko časopisje nam obljublja pred volitvami, da se nam bo cedil med in mleko, ako nje volimo. A po vsakih volitvah so razmere obupnejše. Nam bednim kmetom in delavcem ne preostaja drugo kakor združenje vseh kmetov in delavcev na programu, ki ga vi zastopate. Zdaj so nas v Jugoslaviji že tretje volitve razočarale. Na našem volišču je dobila večino slov. republikanska stranka, za katero smo glasovali, ker smo bili za republiko, ki jo je oznanjal Radič. Sedaj pa, ko so sami voditelji zatajili stranko, bo imela ona toliko pristašev, kot je belih vran.

Do sedaj sem bil naročen na Prepeluhovega „Republikanca“. Zdaj sem sprevidel, da ni z njim nič, ker menja program kot volk dlako. Najprej je zagovarjal klerikalno avtonomijo, potem mirotvorno republiko, sedaj bo pa monarhistični centralizem.

Pošljite mi takoj „Delavsko-kmečki list“ in položnico zraven.

Kmet iz Dragatuša.

To je pismo slovenskega kmeta, ki jasno izraža razočaranje slovenskih kmečkih množic nad strankami, ki so jim dali kmetje pri zadnjih volitvah zaupnico. Največ jih je glasovalo za SLS, češ: Morda bo pa v bodoče le bolje zastopala naše koristi kot pa doslej. Mnogo tistih, ki so se pa že prepričali, da se SLS ne mara dejansko boriti proti PP absolutizmu, je pa glasovalo za republikansko stranko v nadi, da bo ona dosledno vztrajala na programu republike in samostojnosti Slovenije. In dober mesec po volitvah so jih že razočarali republikanski poslanci, ki so padli na kolena pred PP režimom in se uklonili monarhiji. Poslanci so mislili, da bo narod ravno tako pozabil na svoje pravice, kot so pozabili sami. Ali zmotili so se.

Kmetje spoznavajo, da morajo sami prevzeti boj v svoje roke, da se ne smejo več zanašati na gospodo in razne mirotvorce, ki obračajo svoj plašč po vetru. Kmečko ljudstvo bo vztrajalo v boju za svoje pravice, dokler ne bo zmagalo. Zmagalo pa bo v trdni zvezi z delavstvom, ki je bilo skozi vsa ta leta v Jugoslaviji najbolj preganjano. L. 1920 so vrgli iz parlamenta 59 delavskih poslancev, a ti niso padli na kolena tako, kot so to storili Radičevci in katerim bodo sledili klerikalci. Razredno-bojevno delavstvo in njegovi voditelji so ostali in bodo ostali zvesti delavsko-kmečki republikanski stvari kljub vsem preganjanjem.

Kmetje podajajo danes bratsko roko zavednim delavcem, ki že dolgo nudijo svojo žuljavo roko kmetom.

Kmečke množice se prebujajo in dobivajo zaupanje same v sebe in svoje sotrpine delavce.

In v znamenju delavsko-kmečke zveze bo tudi zmagala stvar delavcev in kmetov Slovenije.

Ustvarjajmo zvezo s kmeti!

Danes obstoje tri odločujoče socialne sile: *veleposestniki in buržuazija*, drugič *proletariat* in tretjič *kmetje*. Kmetje so v Jugoslaviji odločujoč faktor v političnem položaju.

In ti kmetje se nahajajo v ogromni večini pod vplivom meščanskih strank: v Srbiji — radikalne, v Bosni — veleposestniške muslimanske, v Sloveniji — SLS. Radičevska stranka hrvaških kmetov se je pa odpovedala v zadnjem času boju proti PP režimu in za kmečke pravice ter nacionalno samostojnost.

Gospoda se dobro zaveda, da more vladati v Jugoslaviji le s pomočjo kmetov in ona se trudi na vse načine, da kmete ohrani pod svojim vplivom in jih oddalji od delavstva in revolucionarnega gibanja.

Proletariat pa dosl j ni dovolj razumel, da je neobhodno potrebno za osvobodilni boj, da se zveže s kmeti. Delavstvo je naraven zaveznik kmeta v boju proti gospodi. O tem je treba kmete dejansko prepričati. Potem se bo končal boj buržuazije in proletariata za pridobitev kmetov ugodno. Buržuazija zna delati med kmeti, mi doslej nismo znali, oziroma smo slabo delali.

Jugoslovanska buržuazija skuša sedaj dvigniti poljedelstvo na račun industrije, umetno napravlja jez med delavci in kmeti, tvega vse, samo da prepreči zvezo delavcev in kmetov. Kajti ustvaritev te zveze bi pomenjala konec PP režima in nadvlade meščanske gospode.

Reakcionarna PP vlada se hoče sedaj hliniti kmetom s tem, da jim obeta organizacijo poljedelskega kredita potom kmečkih zadrug, ki bodo v zvezi z bankami in posojilnicami. Tako se bodo sicer v resnici opomogle banke, ali kmetje tega ne bodo videli, če se jim zadeve ne bo razložilo tako, kot stoji v resnici.

Mali in srednji kmetje zapadajo vedno bolj v dolgove in globoko krizo, kmetje so vedno aktivnejši v političnem boju. Kmetje zahtevajo predvsem davčno razbremenitev, izvedbo agrarne reforme, uravnanje cen med poljedelskimi in industrijskimi proizvodi. Meščanske stranke izigravajo te njihove zahteve. Ali jedro vseh kmečkih zahtev je *davčno vprašanje*. Slovenski in hrvaški kmet sta zapostavljena za srbskim, čutita srbsko nadvlado in se borita proti njej. Na teh konkretnih točkah je treba *združiti boj delavcev in kmetov*.

Kmetje so razočarani nad izdajstvom Radičeve nekdanje republikanske stranke. Klerikalcev, ki so ravno silili Radičevce v tako usodopolno politiko, hočejo sedaj iz tega kovati kapital zase. To je treba preprečiti. Delavstvo mora upostaviti stike s temi kmeti, iti jim na roko, podpreti jih v njihovih težnjah in zahtevah.

V Trbovljah, Ljubljani, Jesenicah in drugih industrijskih krajih dela polno kmečkih sinov. Ti morajo postati *stalna živa zveza* med kmeti in industrijskim proletariatom. A doslej se jih je navadno po krivdi delavskih organizacij samih prepuščalo klerikalnemu vplivu.

V tem pomladnem in poletnem času delavci radi prirejajo *izlete na deželo*. Ti izleti morajo dobiti zdrav smisel in namen. Izlete je treba urediti in organizirati tako, da se bo potom njih upostavilo in utrdilo zveze med delavstvom v mestu in okoliškimi kmeti. Treba organizirati *rdeče nedelje po kmetih*.

Buržuazija stoji danes potom svojih organizacij med delavcem in kmetom ter jih drži narazen. Izločimo tega, ki onemogoča stik in ustvarjajmo bojevno zvezo vseh zatiranih

delavcev in kmetov.

Kako je prišlo do kapitulacije HRSS?

(Izza kulis lažnjive demokracije.)

Govor, ki ga je govoril Pavle Radič v parlamentu, je osvetlil kot blisk mračno ozadje, v katerem se duši parlamentarno vodstvo HRSS.

S stališča demokracije in parlamentarizma pomeni ta govor *največjo izdajstvo in prostituiranje. Nikdar se še ni volje volivcev tako pogazilo kot z radikalsko grožnjo, da bodo razveljaljeni mandati HRSS.* In nikdar se še ni izvršilo bolj *zajčevsko izdajstvo* volivcev kot z izjavo Pavla Radiča.

Jn čudno! „Vsa“ hrvaška javnost, t. j. meščanska javnost je sprejela to teptanje in izdajstvo narodne volje ne samo brez protesta, ampak *z navdušenim odobravanjem*. Pavle Radič je postal „junak dneva“. To je tudi naravno, ker je *veliki hrvaški kapital*, ki je gospodar hrvaške javnosti, *že dalj časa sistematično pripravljal to kapitulacijo*.

HRSS je — kot znano — kupila razkošno Prpičevo palačo in se pri tem zadolžila pri zagrebških bankah; svoje zadruge je HRSS tudi naslonila na velike banke. S tem je prišla *v direktno odvisnost od bank*. In tako so banke zasužnjile vodstvo HRSS in preko tega vodstva tudi hrvaške kmete. Stinnesov agent Janeković, prva hrvatska štedionica (hranilnica), hrvatska eskomptna

banka in Slavenska banka (potom dr. Srkulja) so složno navalile na HRSS. In posrečilo se jim je. Staro vodstvo HRSS, ki se je upiralo tem bankam, je prišlo v zapor. Šurmin in Drinkovič sta odšla v imenu gornjih bank v PP vlado Tisk teh bank je korak teh ljudi podpiral. Ti listi so: Jutarnji list, Obzor, Večer, Der Morgen, Novosti, Zagreber Tagblatt.

Poleg nasilja so se radikali in banke poslužili tudi kapitalistično-korupcionistične klike HRSS. Ta klika se je zbrala okrog Pavla Radiča in vzdrževala najtesnejše vezi z bankirskim svetom.

Kmečke in republikanske temelje HRSS je torej spodkopal *sporazum hrvaških bank s Pavlom Radičem in z radikali.*

Nato je Pavle Radič javno nastopil v parlamentu s svojim izdajalskim govorom, o katerega vsebini ni predhodno obvestil niti svojega poslanskega kluba, niti vodstva opozicionalnega bloka.

Po tem govoru je bil Pavle Radič sprejet v avdijenci od kralja. Pašič in Spalajkovič sta postala njegova prijatelja. Pavle Radič hodi po Beogradu skoro izključno v družbi z notranjim ministrom Maksimovičem in znanim korupcionašem Lazice Markovičem. Tako hočejo radikali razbiti opozicionalne vrste in samo HRSS ter po potrebi njene korumpirane voditelje pritegniti v vlado. Ta posel je dolg in rekonstrukcija vlade je zopet odložena.

Vrhunec radikalsko-monarhističnega uspeha bi naj bilo kronanje kralja Aleksandra v Zagrebu. Pavle Radič bi moral aktivno sodelovati pri tem kronanju in pripraviti vse potrebno, da bi prišlo na to kronanje sto tisoč hrvaških kmetov, kolikor jih je prišlo na lanski republikanski shod Stjepana Radiča.

Prejšni teden so se vršila pogajanja tudi med hrvatskimi frankovci in radikali. To trgovanje s frankovci ima poleg drugega namen, da omehča HRSS ovce.

Iz vse te sramote, izdajstva narodnih in kmečkih interesov, iz korupcije, ki grozi preplavati vse, bomo prišli le tedaj, ako kmetje in delavci obrnejo hrbet bankam in meščanskim strankam ter se strnejo v močno bojevno delavsko-kmečko republikansko zvezo.

V Pašičevi zanjki.

Po govoru Pavla Radiča v skupščini in njegovih dveh avdijencah pri kralju je preobrat v vodstvu HRSS postal definitiven.

Brezglava politika Štjepana Radića in njegovega štaba je končala s popolnim polomom republikanstva in pacifizma, privedla Pavla Radiča v objem dolgih rok Pašiča in ga potisnila na kolena pred monarhijo. Položaj na Hrvaškem se je s tem dejstvom voditeljev HRSS razčistil in doba ribarenja v kalnem je prenehala.

Pred kmečkimi masami Hrvaške se je dvignil zastor in pokazal strmečemu ljudstvu vso resnico v popolni nagoti: Meščanski voditelji so prodali pred vso evropsko javnostjo interese in težave hrvaškega kmeta. Pred celim svetom so z ostudnim cinizmom pljunili na tradicionalno borbo hrvaškega kmečkega ljudstva za osamosvojitev in seljačko republiko in prijadrali z judeževo zastavo v tabor monarhistične buržuazije. Za trideset srebrnikov! Za vladna korita in osebne interese! Toda delali so kupčijo brez kmeta in delavca, ki se danes s studom obrača proč od izdajalcev in se zbira pod praporjem del.-kmečkega republikanskega bloka.

Radič je skrahiral — Pašič triumfira! Njegova politika, ki stremi za tem, da diskreditira voditelje meščanskih strank pred njihovimi volilci, je imela vedno uspeh. Pašič je poklical v vlado Pribičeviča in Žerjava ter jim dal prosto roko v prečanskih krajih, ker je dobro vedel, da si bosta ta dva moža v najkrajši dobi osovražila pred ljudstvom in izgubila še tisto kapljo zaupanja, ki sta ga uživala. In tako se je zgodilo. Žerjav je zavihtel svoj bič nad Slovenijo in udaril žnjim ne samo bojevni proletariat ampak tudi druge Slovence. Pribičevič je s svojo teroristično politiko izzval ogorčenje v vseh plasteh prebivalstva SHS in prisilil opozicionalni blok, da se umakne na skrajno levico. Še več. Da je kot rabelj Pašiča dovedel do obznane nad HRSS, razveljavljenja vseh Radičevih mandatov in s tem privedel krizo do kulminacije.

V prvih bojnih vrstah opozicije je stala HRSS, za njo takoj pa Korošec in Davidovič, ki sta igrala več ali manj vlogo hujskačev. In ravno ko je dospela kriza do vrhunca, se je pokazal izza kolis prvi činitelj in režiser te tragikomedije — Pašič. Z bankami in glavnega pozorišča sta popolnoma izginila Pribičevič in Žerjav, v akcijo je pa stopila radikalna stranka. Toda ne kot bojevna grupa ampak kot nekak blažitelj razburkanih razmer — kot nekak angelj miru. In pričela se je zakolisna trgovina med Pašičem in Pribičevičem, ki je končala s tem, da je Pašič kupil Radičevce. Najbolj odiozen in agresiven del borbe je navidezno izvojeval Pribičevič in se s tem še bolj osovražil pri opoziciji. Dve muhi na en mah! Med tem ko smatra danes opozicija, da je koncentracijska vlada s Pašičem na čelu mogoča, kategorično izključuje možnost sodelovanja s Pribičevičem. Pašič je pridobil 60 radičevih mandatov in se bo iznebil nevarnega tekmeca — Pribičeviča.

In da se bliža konec medenih dni demokratske stranke, je razvidno iz tega, da so demokratski časopisi postali zadnje čase bolj ponižni v svojem zmagoslavju — na drugi strani pa se celo zapaža nekaka agresivnost proti Pašiču v tem, da opozarja in svari pred Radičevci in možnostjo njihovega vstopa v vlado. Češ, da so samo navidezno zatajili svoj program in da se ne upajo pred kmečko maso zagovarjati svoj korak.

V tem oziru imajo demokrati prav. Radičevci se res ne upajo stopiti pred kmeta in mu povedati na glas: mi smo te prodali velesrbski buržuaziji, mi smo izdali tvoje kmečke interese, izdali seljačko republiko, zato, da rešimo svoje mandate in dragoceno kožo Stipice.

Saj to ni potrebno, kajti hrvaški seljak sam dobro vidi in samostojno presoja. On bo tudi primerno obsodil ostudno izdajstvo.

Kot rečeno vlada v demokratski stranki nervozno razpoloženje in strah.

Kaj pa SLS? Druga važna činiteljica v opozicionelnem bloku, zastopnica večine slovenskega kmečkega ljudstva. SLS, ki je bruhala skozi celo leto ogenj in žveplo — ona SLS, ki je pripravljala cel ducet vislic za srbske korupcionaže, ona SLS, ki je razpuščala v svojem glasilu in samo v „Slovencu“ Orjuno, zapirala njihove generale, zniževala davke, spravila slovenske vojake nazaj v domovino, sploh obljubljala naši slovenski puščavi nebesno mano, je danes pokopala svoje bojno orožje, izbrala iz svojega političnega leksikona najnežnejše parlamentarne izraze, si namazala kolena in hrbtenico, da jo v primernem momentu ukloni pred Pašičem in njegovo palico. Bojna trobenta SLS je utihnila, avtonomija je že „zakopana“, o davkih so utihnili, Pašič ni več korupcionaš, ampak premeten politik, radikali niso več velesrbski roparji, ampak predstavniki srbskega naroda itd. itd. —

Uvodni članki zadnjih treh številk „Slovenca“ so polni nejasno izraženih želja in upov, polni priprav za eleganten skok v vlado. SLS stoji pred pragom svojih želj — pred vratmi ministrskih soban in velik program opozicije, s katerim so hoteli osrečiti jugoslovanske narode, se je skrčil do ene same točke: „mi gremo v vlado, smo pripravljeni sodelovati s Pašičem pri nadaljnem skubljenju delavskega ljudstva, pljunemo na republiko, avtonomijo, znižanje davkov, slovenske vojake in obupano stanje slovenskega kmeta — samo eno zahtevamo: Žerjav naj gre! Proč z Baltičem, dajte nam Šporna (ki je korakal v žalni obleki za krsto padlih orjuncev), proč s Pucom, dajte nam Periča, ki je dober in ponižen katoliški socialist, dajte nam zopet šole v roke, da poneumnimo ljudstvo, dajte nam enega generala in konzula — z eno besedo: pustite nas same, brez vsake konkurence h koritom!“

To je sedanji program „opozicionalne“ SLS, ki leze v Pašičevo zanjko. In Pašič bo to zanjko zadrgnil. Na njej bodo obviseli Radičevci in klerikalci osmešeni pred svetom in opljuvani od proletariata.

Koncentracija meščanskega bloka proti delavnemu ljudstvu je pripravljena za ceno izdajstva ‚ljudskih predstavnikov‘ nad slovenskim in hrvaškim kmetom. Na skrajni desnici pa bodo stali novi opozicionalci — demokrati.

Atmosfera se je razčistila. Pod zastavo reakcije so se zbrali vsi, ki so dosedaj slepili in eksploatirali ljudstvo. Na nasprotni strani, pod zastavo razredne borbe pa stoje nepregledne vrste kmetov in delavcev, ki so spoznali svoje prave sovražnike. V tem boju bo zmagal razredno bojevni kmečko-delavski blok, ki zastopa veliko idejo delavsko-kmečke republike.

Zato pa proč od SLS v naše bojevne vrste!!

Boj za strokovno enotnost.

Danes ni močno gibanje za enotnost strokovnih organizacij samo v Sloveniji, temveč po vsem svetu, kjer živi delavski razred in kjer je delavsko razredno gibanje. Ponekod napreduje misel enotnosti hitreje, drugod počasneje.

Včasih je bila amsterdamska strokovna internacionala v celoti proti strokovnemu ujedinjenju. Danes je položaj drugačen. V amsterdamski internacionali obstojita dve opozicionalni struji: *trdno revolucionarno krilo,* jasno organizirano z jasno ideologijo (mišljenjem) in *nedoločna opozicija* brez jasne ideologije. Resolucija amsterdamske eksekutive ni nikogar zadovoljila, zato se je sklicalo novo konferenco. Pri vprašanju strokovne enotnosti gre Amsterdamcem tudi za to, ali naj še dalje vodijo kampanjo proti sovjetski uniji ali ne. Mi smo še nedavno videli, kako so beograjski reformisti napadli Moskvo. Pod vprašanjem enotnosti se skriva tudi temeljno vprašanje o starih in novih odnošajih napram ruski revoluciji in njenim metodam. In tu reformisti še vedno vztrajajo pri starem.

Ali tudi na drugi, to je na naši strani najdemo med sodrugi nerazumevanje strokovne enotnosti.

Eni hočejo, da se nadalje ustanavlja rdeče strok. organizacije in da se razbija reformistične.

Drugi mislijo, da je boj za strokovno enotnost samo naš manever. To je napačno naziranje. *Mi hočemo enotnost, ker je to predpogoj za uspešen razredni boj.*

Tretji mislijo, da mora z združenjem na strokovnem polju prenehati boj proti socialni demokraciji. Mi se še dalje borimo proti socialni demokraciji, ker s tem, če vstopimo v enotne strok. organizacije, še ni rečeno, da smo postali socialdemokrati.

Nekateri pričakujejo, da bodo enotne strokovne organizacije že jutri prinesle odrešitev. Ne, te iluzije ne smemo gojiti!

Ustvaritev strokovne enotnosti, za boj sposobnih organizacij, to je vprašanje dolgoletnega boja in dela.

Strokovno enotnost moramo čim bolj pospešiti, da bo proletariat čim prej sposoben, da se postavi v bran proti kapitalistični ofenzivi in da ne zapade v popolno pasivnost.

Naj tudi letošnje 1. majske manifestacije oživijo in razširijo misel

strokovne enotnosti.

Kujedinjenjurudarjev

(Iz govora s. Hlebca na celjskem kongresu unije.)

Mi smo bili za enotno strokovno rudarsko organizacijo tudi l. 1920, ko je nastal razkol v politični stranki. Unija pa tedaj tega ni marala. Danes pa je tudi desničarska stran za enotno organizacijo. Načelna in taktična vprašanja delavskega gibanja nas še vedno razdvajajo. Kljub temu je dana možnost strokovnega ujedinjenja, ker smo se morali eni kot drugi prepričati, da strokovne organizacije, ki bi morale braniti in ščititi delavstvo v vsakodnevnih bojih, te svoje naloge ne morejo izvrševati, če so razcepljene na toliko grupacij, kolikor je političnih naziranj. Strokovne organizacije nam niso cilj, ampak sredstvo, s katerim se postavljamo v bran proti kapitalističnemu izmozgavanju, s katerim pridemo do boljšega kosa kruha, s katerim izvojujemo boljšo socialno zakonodajo in s katerim se tudi služimo kot z močno pomožno armado za končno osvobojenje delavskega razreda. Ena in druga skupina je hotela s svojimi organizacijami koristiti delavstvu, a nobena ni mogla uspeti, ker je bila radi razcepa prešibka. Po nekaterih zmagah, ki jih je izvojevala prejšnja Zveza Rudarskih Delavcev, je kapitalistična oblast udarila po njej in jo razpustila, najboljše izkušene zaupnike pa prisilila na izselitev iz Jugoslavije. Mi nismo za strokovno ujedinjenje zato, ker je ono lepše kot razkol, temveč zato, ker bomo z zedinjenjem ojačili organizacijo tako, da bo sposobna uspešno braniti delavske interese proti kapitalističnim pijavkam. Kakor so demokratski kapitalisti združeni s klerikalnimi v Zvezi industrijcev zato, da z združenimi silami naskakujejo delavstvo, tako se hočemo tudi mi združiti z delavci, ki so pod reformističnim vplivom, v enotno strokovno organizacijo, da se bomo združeno borili proti kapitalizmu, ki tlači vse delavstvo brez ozira na politično naziranje. Ni govora o kakem političnem zedinjenju v eno stranko, govor je le o strokovnem ujedinjenju. Na političnem polju so pa mogoče kake skupne akcije za konkretne zahteve.

V glasilu Strokovne komisije „Delavec“ je članek z naslovom „K vprašanju strokovnega edinstva“. K temu članku hočem podati nekaj pojasnil, ker izgleda, da tisti pisec ne pozna naših načel in naše taktike.

Vsakemu bo jasno in samo po sebi se razume, da nismo za strokovno ujedinjenje iz golih taktičnih razlogov. Nihče ne more dvomiti v našo resno in iskreno voljo, da se ustvari enotno strokovno gibanje v vsej Jugoslaviji. Ali bomo mogli skupaj delati? Mi zahtevamo, da bodi organizacija razredno-bojevna. Vi pristajate na to. Razredni boj pa more biti le eden, ne more biti ne patriotičen, ne reformističen, ker je v svojem bistvu revolucionaren. To pa še ne pomenja samo oborožene upore in boj s fizično silo, kot to namenoma potvarjajo meščanski *žurnalisti. Zato je nepotreben strah* pred nekakimi ilegalnimi organizacijami, kot piše „Delavčev“ članek. V organizaciji bo vladala svoboda diskusije in kritike. Dotični pisec članka v „Delavcu“ se tudi vprašuje: „Ali je bilo treba vednega razpuščanja strokovnih organizacij?“ V tem vprašanju leži očitek, kot da smo mi zakrivili ponovne razpuste. Če smo stali pred vprašanjem, ali gremo v akcijo, ki jo delavsto zahteva in ki je v interesu delavstva, smo šli na delo, zavedajoč se vseh nevarnosti. Če bi ne šli v akcijo, bi bili nevredni zastopati delavce in potem sploh ne potrebujemo organizacije. Bolje je častno v boju poginiti, kot pa delati po milosti kapitalistov. V dobi poostrene ofenzive kapitala bo buržuazija podvzela še nasilnejše mere proti delavskemu gibanju. In naša dolžnost je, da napravimo delavstvo toliko bojevno-sposobno, da bo odgovorilo tudi najostrejšim meram buržuazije. Proletariat mora trajno in brez prestanka voditi aktiven razredni boj. Na žalost je res, da je za načelne diskusije premalo ali ponekod nič razumevanja, ali delati moramo na tem, da to stanje duhovne indiferentnosti likvidiramo in Zveza Rudarjev Jugoslavije bo imela med rudarji tudi v tem pogledu izvršiti težko, ali važno in prepotrebno nalogo.

Verujem, da pisec članka v „Delavcu“ ni pisal takih stvari proti svojemu prepričanju. On je gledal v nas nekake zarotnike in ne revolucionarne marksiste. Mi nismo zarotniki, mi smo marksisti in ta preizkušena teorija nas vodi v vsem delu in vseh akcijah. Moskva in Amsterdam — to so za nas več kot gole besede. V Moskvi vidimo n. pr. način, kako se je treba boriti proti kapitalizmu in ga vreči, v Amsterdamu pa teorijo, da se kapitalizma ne da streti. Zato nismo za Amsterdam. Če pa kljub temu pristajamo na to, da nova enotna rudarska organizacija stopi v GRS, ki je včlanjen v amsterdamski internacionali, radi tega še nismo neiskreni, kajti platforma ujedinjenja ugotavlja, da bo v organizaciji vladala proletarska demokracija

in odločala večina. Če bo bodoči kongres sklenil izstop iz Amsterdama, se boste morali pokoriti tudi vi temu sklepu. Sicer se pa dela na tem, da se upostavi tudi enotna strokovna internacionala, kakor tudi zahtevamo, da se združijo vse organizacije CRSOJ in GRS.

Danes se vrši v Ljubljani konferenca ujedinjenja železničarjev. In tako bo 22. marc zgodovinski dan, ko bomo izvedli enotnost dveh najvažnejših organizacij in s tem udejstvili nekaj tistih predpogojev, brez katerih proletarski razred ne more streti kapitalizma in udejstvitvi socializem.

Vsak prebivalec pri nas je dolžan 2500 Din.

„Politika“ prinaša v uvodnem članku vse dolgove bivše kraljevine Srbije in sedanje monarhije SHS. Skupna vsota vseh državnih dolgov znaša 30 milijard 297 milijonov Din. Od tega odpade na notranje dolgove 8 milijard 827 milijonov Din. Ako računamo, da šteje Jugoslavija 13 milijonov prebivalcev, pride na vsakega 2380 Din dolga. Če vračunamo tudi avans novega Blairovega posojila, potem ima Jugoslavija dolgov 32 milijard 112 milijonov Din.

To so dolgovi, ki jih je večinoma napravila srbska buržuazija na račun vojnih stroškov. A ona seveda hoče, da bi jih plačalo delovno ljudstvo.

Angleško-ruska strokovna konferenca.

Pretekli ponedeljek se je pričela nova konferenca angleške in ruske delegacije v Londonu. Kako velikega pomena je ta konferenca, se vidi že iz tega, da donaša glasilo angleške delavske stranke „Daily Herald“ na naslovni strani otvoritev te konference kot najvažnejši dogodek dneva. Obenem prinaša slike vseh ruskih delegatov. „Daily Herald“ pravi o konferenci v glavnem sledeče: Zastopniki ruskih in angleških strok. organizacij so otvorili konferenco, ki ima namen, da odstrani po medsebojni izmenjavi misli vse težkoče, ki stoje na poti največjemu problemu delavskega razreda — internacionalni enotnosti. Konferenca je posledica naporov angleške delegacije v Amsterdamu za enotnost. Tam so zahtevali angleški delegati — kakor je znano — sklicanje brezpogojne konference Rusov in amsterdamske strok. internacionale za pripravo enotnosti. Amsterdamska konferenca je odklonila to zahtevo in izjavila, da se bo pogajala z Rusi šele potem, ko bodo zaprosili za sprejem v amsterdamsko internacionalo.

Nato je sklenil generalni svet angleških strok. organizacij, da skliče angleško-rusko konferenco z namenom, „da prerešeta težkoče, ki so nastale s to amsterdamsko konferenco.“ Ruske strok. organizacije zastopajo Tomski, Mihajlov, Melničavski, Avilov, Lepse in Černihova, angleške pa Purcell, Tillet, Walker, Swales, Hichs in Bramley.

Angleški meščanski tisk je otvoril divjo gonjo proti ruski delegaciji. Piše o „rdečem ogroževanju angleških sindikatov“ in o „rdeči zaroti“.

Na prvi konferenci je govoril ruski zastopnik Tomski, ki je izrekel željo, da se upostavi enotnost cilja med ruskimi delavci in delavci drugih dežela v svrho pobijanja organizatoričnega kapitalizma. Poudaril je, da je potrebna odkrita izmenjava misli, preden se morejo Rusi priključiti amsterdamski internacionali. Rusi nimajo nobenega strahu pred tem, da pridejo pod vpliv ruskih strok. organizacij. Odkrita diskusija bi gotovo odstranila nesporazume.

O nadaljnjem poteku konference bomo poročali.

Preganjanja.

V Beogradu so po aretaciji sodrugov Milenkoviča in Šnajderja napravili preiskave pri 40. sodrugih in je bilo nekaj sodrugov aretiranih. V beogradskih zaporih se še vedno drži 11 sodrugov radi Rdeče pomoči in tiskarne.

Sodruga M. K. iz Slovenije, ki se je po privatnih opravkih mudil v Beogradu, je policija kot „sumljivega“ aretirala in držala 14 dni v zaporih.

V Zagrebu se vrše dnevno aretacije. S. Krudelj se nahaja že 14 dni zbog Internacionalne Del. Pomoči v zaporih brez zaslišanja. S. Takača drže že 20 dni radi pisalnega stroja, ki ga je hranil pri sebi. Policija smatra ta stroj za nekako tiskarno. S. Mevraka in Politzerja imajo v zaporu že 9 tednov radi „rdeče pomoči“. V preiskovalnem zaporu je tudi s. Heluk, ker je nabiral za brezposelne. S. Glad in Šmokvina sta bila aretirana, ker sta razdeljevala drugo izdajo „Borbe“. S. Conkič in Grget sta bila kaznovana na 14 dni, ker sta ob štrajku vršila stražo. S. Kraš in König brez vzroka aretirana in držana v zaporu 8 dni. S. Škorič, Milanovič in Ilečimovič radi IDP 14 dni v zaporu. Akademik Ristič je bil radi „Federation Balcanique“ 5 dni v zaporih. Mihajlovič radi hompropage 8 dni.

V Ljubljani so še vedno v zaporih vsi sodrugi radi „Rdeče Pomoči“.

Toliko statistike za enkrat.

Če pomislimo, da leži Jugoslavija na Balkanu, se temu ne moremo čuditi.

Boj reakciji!

Kam smo že prišli!

V petek je ljubljanska policija aretirala sodruga Avcina, ker je med svojimi sousložbenci zbiral prispevke za s. Mesojednika, da bi mu dali v zapor za velikonočne praznike kako škatljo cigaret. To je višek reakcionarnega cinizma. Končno se bo začelo še zapirati žene, če bodo poslale svojemu možu v zapor kako podporo.

V uredništvu in upravništvu našega lista je policija napravila preiskavo, če imamo kaj nabiralnih pol in denarja za žrtve reakcije. Našla ni ničesar.

3. številka „Zapiskov Del.-kmečke Matice“ je bila zaplenjena.

Bolgarska pred revolucijo.

Pod tem naslovom prinaša „Narodni Dnevnik“ sledečo odredbo krvave Cankovove fašistovske vlade:

„Vse garnizije in vse vojne edinice morajo stopiti v kontakt z mestnimi organizacijami vladnih strank, da se skupno bore proti komunistom in zemljoradnikom. Proti njim je treba nastopiti čim ostrejše in brezobzirno je treba pobiti vse inteligentnejše, smelejše in sposobne pristaše teh strank. Čim preje je treba sestaviti sezmame takih ljudi, da bi se jih moglo v trenutku, čim se prične nastop proti njim, takoj ubiti, brez ozira na to, če so krivi ali ne. V krajih, kjer bi izbruhnile vstaje, je treba brez usmiljenja pobiti vse ujete zarotnike, njihove pomagače kakor tudi one, ki bi jih skušali prikriti. Ravno tako je treba postopati z njihovimi rodbinami, njih hiše pa je treba sežgati. Da ne bo žrtev na strani vladnih čet, se imajo hiše, v katere bi se zarotniki poskrili, zažgati, ne da bi se hiše napadlo. Vojne edinice se morajo opremiti z brizgalnicami za udušljive pline. Treba je izdelati table z napisi . . . General N. N. nastopa iz Sofije ali iz kake druge strategične točke s toliko in toliko infanterije, kavalerije in artilerije, z druge strani pa nastopa znani vojvoda... itd. Te table je treba nabiti pred frontami, da se tako dvigne duh vladnih čet in demoralizira nasprotnika. Vse ujete zarotnike je treba javno ubiti.

V vseh pomembnejših taktičnih vprašanjih se sklepa v sporazumu z oficirji. Načelniki garnizij imajo pravico, da proglase v svojem okolišu osebno stanje in da izvedejo mobilizacijo zanesljivih pristašev vlade.

Vsak ujet zarotnik mora biti v 24 urah zaslišan in usmrčen. Neposlušnost oficirjev se kaznuje s smrtjo. Ravno tako se kaznujejo s smrtjo vsi, ki bi govorili o tem dokumentu. Tekom dveh dni mora načelnik revidirati svojo listo zanesljivih ljudi in nato sporočiti to naredbo svojim podrejenim oficirjem.

Povelje je tajno in strogo zaupno.“

Ta naredba jasno dokazuje, kako na koncu je že meščanski fašistovski režim v Bolgariji in s kakšnimi sredstvi misli udušiti uporno gibanje bolgarskih delavcev in kmetov. Ali krvolokov tudi take odredbe ne bodo rešile.

Internacionalni pregled.

V Franciji, kjer se sedaj odigrava kriza Herriotovega kabineta, postaja položaj vedno težavnejši, ker vodita Amerika in Anglija usiljeno kampanijo proti Franciji in pritiskata na njo glede razorožitve. Ta kriza pa ima internacionalno ozadje, kajti jasno je to: čim večja postajajo nasprotstva med Anglijo in Francijo, tem večja je možnost, da se na račun Nemčije proti njej sklenejo kompromisi. Angleški imperializem je zapustil svoje dobrohotno stališče napram Nemčiji in postaja zopet agresiven, obenem pa skuša zbrati nemško kontrarevolucijo pod zastavo antisovjetskega bloka.

Konferenca generalnih štabov v Rigi in načrt angleškega reakcionarstva nahujskati Nemčijo proti sovjetom, jasno dokazujejo, da se v kapitalistični Evropi resno pripravljajo na pohod proti proletarski državi in proti velikemu osvobodilnemu delu svetovnega proletariatu.

Umor, ki so ga uprizorili Poljaki nad ruskimi ujetniki, katere bi morali izmenjati v Rusiji, je sličen provokacijskemu umoru Ferdinanda v Sarajevu 14. leta in jasno dokazuje, da so te antisovjetske priprave dozorele zelo daleč, ako se upajo s provokacijami netiti nov požar, ki naj bi uničil vse pridobitve proletarske revolucije. Rusija je izgnala poljskega poslanika iz Moskve. Druga važna posledica — ozir. obratna stran francosko-angleškega spora pa je povečana aktivnost angleškega imperializma v bližnjem iztoku.

Tudi tu vodi Anglija odkrito ofenzivo proti Franciji, vendar popušča v toliko, da daje Franciji proste roke proti Nemčiji. Zadnji angleški pohod v Iraku in Mossulju in banditska praktika v Palestini je le maskirana ofenziva proti francoski Siriji.

Pod masko ustvaritve židovske nacionalne države uprizarja angleški imperializem v Palestini krvave pohode proti arabskemu plemenu čisto po vzoru militaristično-zavojevalne kolonialne politike.

Borba za obvladanje kolonij se med imperialističnimi državami vedno bolj poostruje in ni več daleč dan, ko bodo ta nasprotstva z vso silo bruhnila na dan. Zato je tudi razumljiva tendenca Anglije in Amerike, ki skušata oslabiti in izolirati sovjetsko Rusijo, da bi ne posegla vmes ali pa vsaj vplivala na odločilno bitko med imperialističnimi državami. Socialdemokracija stoji ob strani in skriva pred proletariatom pravo lice vseh teh priprav.

V Italiji se Mussolini, čeravno s težavo — vendar še drži na vladi. Njegov padec je sicer neizogiben — vendar ga skuša ublažiti, ker se boji težkih posledic in zaslužene kazni svoje banditske politike. Tudi socialdemokrati se boje onega dne, ko bo Mussolini moral kapitulirati pred strupenimi vrstami revolucionarnega delavstva, ker vedo, da bodo z Mussolinijem vred obsojeni tudi oni zavoljo svojega izdajalskega zadržanja za časa fašistovskih divjanj. Zato pa skušajo zadržati padec Mussolinija do onega časa, ko bodo pripravili nekrvav, miren prehod od fašizma k vladi srednjega meščanstva pomešanega s socialisti Turattijevega kova. Turatti se celo odreka od razredne borbe in se ponuja buržuaziji, ki bo podedovala Mussolinijevo zapuščino. Celo rdečo zastavo so voljni pobarvati v trikoloro, samo da ne bi v Italiji zavladali sovjeti, ker potem bi bil konec vsem Mussolinijem, Giolittijem, Turattijem in drugim. In da bi bil konec vsem tem in sicer hiter konec, je pa velika resnica.

V **Čehoslovaški** je izbruhnil dobro pripravljeni štrajk rudarjev in nekaterih drugih kategorij delavstva. Reformistične strokovne organizacije so pa takoj izdale borce. Socialdemokracija se pa ni zadovoljila s to idejo, ampak je kot skupna koalicijska vlada poslala orožništvo nad rudarje. In danes so tla v ostravskih revirjih že namočena s proletarsko krvjo. Kot povsod! Socialpatrioti v kompromisnih vladah skupno z buržuazijo in velekapitalom tlačijo delavstvo, zapirajo njihove voditelje in uprizarjajo krvave pokolje onih, ki se bore za košček kruha. Dokler ne pride dan velikega osvobojenja.

34.000 komunističnih glasov v Belgiji.

Pri zadnjih volitvah v Belgiji je dobila komunistična stranka 34.000 glosov, od teh v Brüsslu 9800, v Lüttichu 6000, v Borinage (rudarji) 2000.

Novi parlament bo imel 81 klerikalcev (doslej 80), 77 socialistov (doslej 68), 22 liberalcev (doslej 33), 5 frontistov (doslej 4) in 2 komunista (doslej nobenega).

Volivni rezultat je razveseljiv za malo komunistično stranko Belgije. L. 1921 je dobila samo 3000 glasov, tako da je sedaj narastla pri glasovih za 1000 odst. Socialisti so se opomogli na račun liberalcev, torej malomeščanstva.

Razkol v madjarski socialni demokraciji.

Že več mesecev obstoječa nasprotstva v madjarski socialdemokratični stranki so dovedla do tega, da je na kongresu leva struja izstopila iz stranke in ustanovila „ogrsko socialistično delavsko stranko“, ki bo nastopila samostojno že pri predstoječih občinskih volitvah.

Padec franka in Herriota.

Kriza v Franciji je dosegla pretekli teden svoj višek. V Parizu je bil z absolutno večino glasov izvoljen proti danes vladajočemu bloku levih desničar (bivši socialist) Millerand, ki je bil pred Herriotovo vlado predsednik republike.

Da se reši pred krizo Herriotova vlada, je nastopil nov finančni minister de Monzie, ki je odredil novo izdajo bankovcev in kompromis z velekapitalom.

Herriot je obrazložil obupen finančni položaj Francije. Samo notranji dolgovi znašajo 287 milijard frankov, dolgovi Ameriki in Angliji so pa še večji. Anglija in Amerika izkoriščata težak položaj Francije in pritiskata na njo. Amerika bo sklenila, kako naj Francija odplačuje dolgove.

Seja senata z dne 10. aprila je odglasovala z večino glasov nezaupnico Herriotovi vladi, nakar je vlada sklenila, da odstopi. Tako je tudi v Franciji padla vlada, ki je hotela voditi državo v znamenju demokratičnih in mirotvornih fraz. In kot v Angliji, bo nastopila tudi v Franciji vlada odkrito reakcionarne desničarske buržuazije.

Pred novimi predsedniškimi volitvami v Nemčiji.

Nove predsedniške volitve, ki naj prinesejo potrebno absolutno večino enemu ali drugemu kandidatu, so pred durmi. Dočim je bilo postavljenih za zadnje volitve 26. marca 7 kandidatov, so sedaj postavljeni samo trije: vse monarhistične stranke so postavile za skupnega kandidata znanega generala iz svetovne vojne Hindenburga; „republikanske“ meščanske stranke s socialpatrioti vred so postavili za kandidata klerikalca dr. Marxa, komu-

Zbirajte za tiskovni sklad lista!

nisti pa so ostali pri svojem prejšnjem in samostojnem kandidatu Thälmannu.

Glavno komunistično glasilo „Rote Fahne“ je izdalo oklic na delavstvo, ko je desničarska buržuazija postavila za kandidata Hindenburga, ki ga imenuje „zaupnika Viljema II.“ V oklicu beremo med drugim sledeče:

„Postavitev Hindenburga za kandidata od strani najmočnejšega in najodločnejšega dela nemške buržuazije kaže, kako daleč smo prišli. Noskeju je sledil Seeckt, Seecktu sledi Hindenburg. Hindenburg naj sedaj v črnordečizlati republiki še ostrejše uporabi Viljemove metode delavskega zatiranja, krvave vojaške diktature nad proletariatom. To je program junkerjev, generalov, velebankirjev in veleindustrialcev; program 12urnega delavnika, gladovne plače in poteptanja proletariata. Hindenburg — to je vojaška diktatura. Ali Hindenburgov program je tudi program dr. Marxa. Marx bo kot predsednik na povelje težke industrije in junkerjev izvrševal isti program, za katerega nastopajo desničarske stranke demonstrativno s kandidaturo Hindenburga. Kaj pomaga proti Hindenburgovemu sistemu in Hindenburgovi buržuaziji? Ne glasovnica Marxa, ne zveza s centrumom (klerikalci), temveč boj množic združenega proletariata. Kdor je odločen, da zastavi vse proti Hindenburgovi družbi, bo 26. aprila volil Ernsta Thälmanna.“

Zinovjev o svetovnem položaju.

Pretekli teden se je v Moskvi končala seja razširjene eksekutive kominterne, s katero se je pečalo ne samo svetovno proletarsko, temveč tudi meščansko časopisje.

Na koncu je govoril predsednik Zinovjev med drugim sledeče:

Iz delne stabilizacije kapitalizma ne smemo delati nobenih napačnih in pretiranih sklepov. Od l. 1917 dalje živimo v dobi imperializma in proletarskega osvobodilnega boja, delni pojavi ne izpremenijo celotne slike.

Ne sme se zamenjavati sveta z Evropo in Evrope z Nemčijo, iz nemške stabilizacije ne smemo delati pretiranih sklepov. V Nemčiji ni sicer noben neposredno revolucionarni položaj, ali svetovni položaj ostane objektivno revolucionaren.

Videti je treba veliko razliko med razrednimi boji v povojni in predvojni periodi. Imperializem vlada, ali njegovo gospodstvo omejuje strah pred proletarsko avandgardo. Sam Loyd George (izgovori: Džorž) označuje položaj Anglije kot težak in če ne nastopi zboljšanje, katastrofalen. V Franciji je kriza, na Balkanu in na Poljskem ni nobenega sledu o stabilizaciji.

V Nemčiji vidimo kljub Dawesovemu načrtu oživljenje delavskega gibanja. V Rusiji je bilo opaziti med leti 1907 in 1917 stabilizacijo carizma. Boljševiki so tedaj kljub temu nadaljevali revolucionaren boj, ker so poznali vlogo subjektivnega faktorja. Nihče ne ve, koliko časa traja perioda stabilizacije (ustaljenja), to zavisi tudi od delavskega razreda in njegove bojevne stranke. Po revolucijah 1848, 1871 in 1905 leta je bil delavski razred pobit. Danes delavski razred ni pobit, temveč je le pomankanje zrelih bojevnih sil.

Še celo na Madžarskem, Finskem in Estonskem se oživlja gibanje.

Znaki današnje dobe so drugačni od prejšnjih: delavski razred v Rusiji je že izvojeval definitivno zmago, prebujajo se vzhodni narodi, živimo v dobi po svetovni vojni in v času pripravljanja novih svetovnih vojn, pri čemer je del. razred izkušenejši, prebujajo se kmetje, česar v l. 1871 in 1905 ni bilo, razredni boji dobivajo vedno resnejši značaj, delavski razred ni pobit, kot je bil v prejšnjih revolucijah, temveč primanjkuje mu še sil za zmago, obstoji močna proletarska internacionala.

Dopisniki „Delavsko-kmečkega lista“.

Iz raznih dopisov, ki prihaj po iz delavskih krajev in kmečkih vasi na „Del.-kmečki list“, lahko vidimo tri tipe, ki označujejo tudi stanje našega gibanja.

1. Dopisi o političnih dogodkih, shodih in drugih delavskih prireditvah — so bili najbolj pogosti v zadnjem volivnem boju. In iz volivnega boja so se navadili naši delavski dopisniki, da brez našega poziva pošljejo za list poročilo o vsakem shodu, misli o važnem političnem dogodku itd. Samo Zagorjani in Trboveljčani se ne morejo nikakor na to dovolj navaditi. Ta poročila so v splošnem prav dobra. Opozarjamo pa dopisnike na to nevarnost, da ne začno pisati po šabloni, t. j. po enem kopitu, da se izogibajo obrabljenim frazam. Imejte vedno odprte svoje oči in govorite s svojimi priprostimi prol. besedami! Ne bojte se, da bo romal dopis v uredniški koš, kajti dober, iskren samostojen delavčev ali kmetov dopis ne gre nikdar v koš, ampak ga le slovnično popravimo.

2. Potem dobimo celo vrsto dopisov, ki nam jih pošljejo neorganizirano različni kraji in sodrugi iz najrazličnejših vzrokov. Med temi dopisi pa dobimo večkrat take, ki jih ne moremo priobčiti v listu. Med temi dopisi pridejo večkrat popolnoma osebni spori, ki nimajo nobenega splošnega pomena in ki morejo zanimati le ona dva, ki sta se sprla. Pridejo dopisi, ki poročajo na dolgo in široko, kako je n. pr. nekdo nekoga na cesti oklofutal. Takih dogodkov imamo vsak dan celo vrsto in čemu naj bi pisal proletarski tednik o teh dnevnih, nevažnih pojavih? Zato naj vsi bralci in dopisniki upoštevajo sledeč nauk za svoje dopise: Ne opisovati svojih osebnih doživljajev in sporov, izogibati se nepotrebnemu tožarjenju in stokanju, temveč poročati je potreba konkretno in resnično o razmerah (bodisi v tovarni, na vasi, kjerkoli), kakršne so in na ta način se bo naš list lahko boril za odpravo dotičnih razmer.

3. Delavec preživi največ svojega življenja v delavnici, v tovarni, rudniku — v obratu. Obrat — to je kraj dela in istočasno kapitalističnega izkoriščanja in obrat je tudi zato izhodišče boja proletariata proti kapitalizmu. Zato naj sodrugi posvečajo vso pažnjo dopisom iz obratov, o razmerah v posameznem obratu itd. Če bo javno pravil, da je poslal dopis v list, ne da bi okrog pripovedoval o tem. Treba je skrbeti, da pride tista številka z dopisom med delavstvo dotičnega obrata. Tako bodo delavci spoznali, da se Del.-kmečki list res bori za delavske pravice.

Kaj se godi v obratu? To je vprašanje, na katero mora imeti naš sodrug vedno točen in jasen odgovor za Del.-kmečki list. Izkoriščanje s strani podjetnikov vedno bolj narašča, marsikje se še nikdar niso vršile volitve obratnih zaupnikov, del. zbornica in inšpekcija dela se večkrat ne zavzameta za delavce itd. Sedaj se pojavlja gibanje za močne enotne strok. organizacije, stojimo pred volitvami v bolniško blagajno itd. O vsem tem, o najmanjšem dogodku v obratu, v tovarni je treba pisati v list. To velja danes še posebej za rudarje, železničarje, kovinarje in kemične delavce.

Dopisovanje o razmerah in o življenju v tovarnah, rudnikih, delavnicah itd. je torej najvažnejša naloga delavskih dopisnikov.

Poročati je treba tudi o vseh nasprotniških shodih in prireditvah.

Da pa je mogoče o vsem tem dopisovati, je pa treba seveda živeti, občevati z delavstvom, zanimati se za vsako strujo med njim in se izkazati za res delavskega zaupnika. Treba je doseči naš namen:

Vsak obrat naj postane naša trdnjava.

Seja prvomajskega odbora v Ljubljani.

Navzoči: od socialistične stranke Jugoslavije: Žagar, Tomc, odsoten Vidmar;

Za skupino okrog „Delavsko-kmečkega lista“: Makuc, Šušteršič in Vrhovc.

Sklepi. 1. Na predvečer 1. maja se priredi v dramskem gledališču delavska predstava. Vso to delo prevzame s. Berdajs. Shod se vrši ob 9. uri zjutraj na 1. maja v Švicariji.

Rediteljev se določi po možnosti od vsake skupine po 50. Vodstvo tega rediteljstva prevzamejo starejši sodrugi.

2. Glede manifestacije po mestu je socialistična stranka proti, sicer pa bode o tem končno določil širši majski odbor.

3. Znamke, kolportaža in prodaja tiskovin, vse to vrši vsaka skupina zase brez konkurence.

4. Zbirališča: okraj Glince, Vič, Šiška, Udmat, Zelena jama in mestni okraj se določi v petek, ko bo povabljenih 16 organizacij in podružnic.

Na prvi maj naj bosta dva glavna govornika in sicer: od skupine „Delavsko-kmetskega lista“ eden, od SSJ eden. Zraven tega pa naj pozdravi ta shod od istih grup po en omladinec.

Vsaka grupa sestavi svoj manifest, ki pa ga dasta v medsebojno cenzuro.

K sodelovanju se povabi socialistične stranke (Bernota) (železničarje, grafičarje, lesne delavce, pevsko društvo „Cankar“ in „Svobodo“).

Celi shod naj traja najdalje $1^1/_2$ ure.

5. Veselica se vrši na vsak način ob lepem vremenu. Za sedaj je sklenjeno pri Čadu pod Rožnikom.

6. „Svoboda“ preskrbi za zabavo, isto tako pevsko društvo „Cankar“.

Vstopnina je prosta. Sicer pa se bode pobiralo prostovoljne prispevke kakor za žrtve reakcije, godbo, prodajalo se bode razglednice, liste in brošure.

7. V slučaju, da ne bo denarnih težkoč, se naroči godba ali iz Zagorja rudarska ali pa železničarska v Ljubljani, ker socialistična godba ni baje sposobna.

Nadaljnje sklepe objavimo v listu. Živela skupna proslava 1. maja!

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Ljubljana. Protestni shod proti obdavčenju delavstva. — V torek se je vršil v dvorani pri Levu protestni shod, ki ga je sklicala strokovna komisija. Poročali so Svetek, Uratnik in Kopač ter kritizirali zakon o dvanajstinah, ki nalaga težke davke na ramena delavcev. Ta zakon smo mi kritizirali že v prejšnji številki lista. Predložili so tozadevno protestno resolucijo na vlado. Za njimi je nastopil sodrug **Makuc**, ki je dejal, da ta protestna resolucija ne bo nič pomagala. Edino izdaten protest bi bil akcija celokupnega delavstva proti tej novi reakcionarni odredbi. Za to akcijo pa danes delavstvo ni sposobno, ker so njegove organizacije razbite. Treba je upostaviti enotne bojevne strokovne organizacije, ki bodo vrnile proletariatu bojevno sposobnost in priborile delavstvu ukradene pravice. Ko se bo delavska armada zopet obrnila, se buržuazija ne bo več mogla igrati z njim. Predložil je, da mora shod protestirati tudi proti odložitvi volitev v bolniško blagajno in manifestirati za skupno proslavo 1. maja. Vsi zborovalci, tudi socialistični delavci so odobravali Makučeva izvajanja. Zborovalec.

Slovenjgradec. — Pri nas je več tovarn, v katerih zaslužijo delavci dnevno samo 10—20 Din, največ 25 Din. Iz tega se jasno vidi, v kako slabem in obupnem gmotnem položaju se nahaja tukajšnje delavstvo. Tovarnarji so večinoma Nemci. Da pomirijo delavce, jim dajo tu pa tam kakih 100 Din dodatka, tako da pravijo potem nezavedni delavci: Saj so dobri ti gospodje. Delavsko gibanje je tu skoro popolnoma zaspalo. Vsled krize, vsled stalnega strahu pred brezposelnostjo je delo med delavstvom še bolj otežkočeno. Bolj kot kje drugod bi bila tu potrebna enotna strokovna organizacija, ki bi udila delavstvu polagoma stvarne dokaze, da delavstvo vse, kar doseže, dosežejo le potom razredno-bojevne organizacije. Brez nje je pa orodje v rokah kapitalističnega izkoriščanja. Tu bo treba zavihati rokave!

Dopis iz Podreč. — Naj tudi jaz opišem razmere, ki vladajo v naši Dobovski fari. L. 1920 je v Dobu več ljudi mislilo proletarsko kot pa kapitalistično, to se je pokazalo tudi pri tedanjih državnozborskih volitvah, ko je bilo oddanih za komunistično stranko 137 glasov. In potem so delavski glasovi stalno nazadovali. Reči pa moram, da so hvalovredni oni, ki so vztrajali in ostali zvesti svoji delavski stranki. Tudi letos smo imeli največ glasov v Dobu izmed vseh občin v kamniškem okraju. Veliko je poklicanih, malo izvoljenih. V naši državi je veliko delavcev, ki si morajo služiti kruh v potu svojega obraza, z žuljavimi rokami in zraven še z lačnim želodcem ter morajo tako prenašati to življenje, ki je bolj živinsko kot pa človeško. Zraven tega so pa še toliko zaslepljeni, da ne čutijo in se ne zavedajo svoje dolžnosti. Mesto da bi bili vsi za enega in eden za vse, so pa razpršeni na vse vetrove: eni so demokratje, drugi klerikalci in tako se odrekajo svojemu razredu in se klanjajo ter prilizujejo tistim, ki jih teptajo in izsesavajo njihovo kri; to so demokrati in klerikalci, ki hodijo med delovnim ljudstvom v ovčjih kožuhih, v svojem bistvu pa so grabežljiva zver v človeški podobi. Eni, to so demokrati ali orjunci, hočejo delavstvo uničiti z nasilstvom, drugi pa ga slepijo z vero in hudičem. Kdor pozna proletarski program, jim seveda ne nasede. Samo danes je tako zatiran, da ne more manifestirati svoje odločne volje. Svaka sila do vremena, vse do svojega časa. In tako bo trpela tudi ta današnja reakcija le še nekaj časa. Danes razpršena delavska armada se bo zopet zbrala v močne enotne strokovne organizacije. Delavci se bodo združili s kmeti v eno bojevno fronto. V znamenju sloge, v znamenju združitve srpa in kladiva bomo zmagali. Zato pokoncu glave! P. K.

Rajhenburg. — Počasi se oživlja pri nas delavsko gibanje. Sedaj se pridno pripravljamo na 1. maj, da vidimo na ta mednarodni proletarski dan svojo moč. Tu socialistične stranke ni, pač pa je nekaj neorganiziranih socialistov. Tudi nje bomo pritegnili k skupni proslavi 1. maja. — Imeli smo tudi strokovni shod z ozirom na ujedinjenje rudarjev. Po shodu smo ustanovili podružnico enotne Zveze Rudarjev Jugoslavije, katere odbor je sestavljen iz 7 naših sodrugov in dveh socialistov. Po tolikem času pomankanja strokovne organizacije se seveda ona ne da danes naenkrat dvigniti. Ali z vztrajnim in složnim delom se nam bo to posrečilo in tedaj bo proletarski Rajhenburg res rdeč.

Listnica uredništva.

Izprememb Žerjavovega pravilnika ne nadaljujemo v današnji številki, ker ožji odbor, ki je bil izvoljen na zadnji anketi, še ni dokončal svojega dela. Razen tega izidejo posebni letaki, ki bodo obrazložili vse izpremembe, ki jih je sklenila anketa.

Ponovno opozarjamo vse one kraje, ki tega doslej še niso storili, da nemudoma javijo, koliko izvodov 1. majske številk želijo več kot navadno. Številka bo izšla na 10 straneh s ceno 2·50 Din.

Pred 1. majem in na sam 1. maj je treba zbirati za tiskovni sklad lista. Pišite na upravo za nabiralne pole!

Splošna Delavska Gospodarska Zadruga „Železničarski dom“, r. z. z o. z. v Ljubljani, vabi tem potom vse svoje člane na

3. redni občni zbor

ki se vrši dne 24. maja ob 8. uri zjutraj v prostorih zadružne hiše Karla Marxa trg 2/II, s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1924.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ker je letošnji občni zbor zelo važen, se naprošajo vsi člani zadruge, da se istega polnoštevilno udeleže. **Načelstvo.**

Dober zaslužek.

Iščejo se zanesljivi razpečevalci srečk za Trbovlje, Zagorje, Hrastnik in vse druge kraje Slovenije.

Ponudbe na Narodno kulturno društvo v Mali Nedelji.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar. Tiskarna, Josip Pavliček Kočevje.